

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Věry Šimůnkové a soudců Mgr. Josefa Straky a Mgr. Ing. Petra Šuránka ve věci

žalobkyně: **M. K. M., narozena X**
alias **M. S. N.**
státní příslušnost Thajské království
bytem X

zastoupena advokátem Mgr. Pavlem Čížinským
sídlem Baranova 1026/33, 130 00 Praha 3

proti
žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**
sídlem náměstí Hrdinů 1634/3, 140 21 Praha 4

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 21. 6. 2018, č. j. MV-49396-4/SO-2018,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 21. 6. 2018, č. j. MV-49396-4/SO-2018, se zrušuje a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovenému advokátovi, Mgr. Pavlu Čížinskému, se přiznává odměna ve výši 6 800 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Krajského soudu v Praze do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně se domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí, jímž žalovaná postupem podle § 180e odst. 5 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 222/2017 Sb. (dále jen „zákon o pobytu cizinců“) nově posoudila důvody neudělení víza k pobytu nad 90 dnů za účelem strpení pobytu na území a dospěla k závěru, že je dán důvod pro neudělení tohoto víza podle § 56 odst. 1 písm. l) zákona o pobytu cizinců, neboť žalobkyně nesplňovala některou z podmínek pro udělení víza. Žalobou napadeným rozhodnutím bylo přezkoumáno rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky (dále jen „ministerstvo“), ze dne 19. 2. 2018, č. j. OAM-36-4/ST-2018 (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), jímž bylo rozhodnuto o předchozí žádosti žalobkyně o shora zmiňované dlouhodobé vízum tak, že se s odkazem na § 56 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců vízum neuděluje, neboť po vyhodnocení předložených dokladů se nepodařilo ověřit údaje uváděné v žádosti žalobkyně.

II. Obsah žaloby

2. Žalobkyně předně brojí proti právnímu názoru žalované, že vízum za účelem strpení pobytu dle § 33 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců nelze udělit rodinnému příslušníkovi občana EU.
3. Žalobkyně rovněž namítá nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí spočívající v jeho „extrémně stručném“ odůvodnění.
4. Žalobkyně dále žalované vytýká změnu zákonného důvodu neudělení dlouhodobého víza, aniž by poskytla žalobkyni možnost se k této změně vyjádřit. Dosud se v řízení totiž řešila otázka, zda žalobkyně může vycestovat spolu se svým synem (občanem ČR). Žalobkyni proto překvapilo tvrzení žalované, že žalobkyně může vycestovat z území sama bez svého syna.
5. Žalobkyně dále namítá, že v řízení o udělení víza prokázala překážku na její vůli nezávislou, pro kterou nemohla vycestovat z území. Tuto překážku spatřuje v nutnosti péče o svého nezletilého syna M. H., narozeného X, který je českým občanem a o kterého nepečuje ani jeho dosavadní matriční otec R. H., jenž je manželem žalobkyně (dále jen „matriční otec“), ani jeho domnělý biologický otec J. P. (dále jen „domnělý biologický otec“). O svého syna pečovala žalobkyně sama s pomocí paní B. P., matky J. P.. Ke dni podání žaloby navíc nebylo pravomocně ukončeno soudní řízení o rozvodu manželství žalobkyně s R. H. ani řízení o určení otcovství, a tudíž stále není postaveno na jisto, kdo je otcem nezletilého M.. Žalovaná proto postupovala nesprávně, vycházela-li z úvahy, že v případě její nepřítomnosti v ČR by mohl o nezletilého syna pečovat otec dítěte. Případné odloučení od svého nezletilého syna žalobkyně považovala za nepřiměřeně tvrdé, přičemž odkázala na usnesení zdejšího soudu ze dne 14. 2. 2018, č. j. 54 A 8/2018-44, kterým byl přiznán odkladný účinek její žalobě v jiné právní věci.
6. Dle žalobkyně se žalovaná rovněž nevypořádala s judikaturou Soudního dvora EU, na kterou žalobkyně odkazovala v žádosti o nové posouzení důvodů neudělení víza. Žalovaná měla ustanovení § 33 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců vyložit eurokonformně. Žalobkyně je přesvědčena, že jakožto rodinné příslušnici občana EU jí unijní právo zakládá oprávnění pobývat na území ČR.

III. Vyjádření žalované

7. Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě odkázala na odůvodnění napadeného rozhodnutí. Konstatovala, že žalobkyně má jakožto rodinná příslušnice občana EU privilegované postavení ve smyslu hlavy IVa zákona o pobytu cizinců, tudíž jí nelze dlouhodobé vízum udělit. Dále uvedla, že realizace rodinného života na území ČR bez dalšího nepředstavuje překážku vycestování. Žalobkyně nedoložila, že je její syn odkázán výlučně na její péči, a navíc připustila, že se na výchově dítěte podílí i jeho babička. Ani probíhající řízení o určení otcovství nepředstavuje překážku vycestování, neboť práva a oprávněné zájmy žalobkyně může hájit její zástupce. S odkazem na uvedené žalovaná označila žalobu za nepřipustnou a navrhla její odmítnutí [pozn. soudu: Žalovaná měla zjevně na mysli nepřipustnost žaloby podle § 171 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců, ačkoliv to explicitně neuvedla].

IV. Skutková zjištění z obsahu správního spisu

8. Z předloženého správního spisu soud zjistil následující relevantní skutečnosti:
9. Dne 23. 11. 2007 se žalobkyně provdala za matričního otce (R. H.), od 13. 11. 2013 uvádí jako svého druha domnělého biologického otce (J. P.); tato skutečnost je soudu známa rovněž z řízení vedených pod sp. zn. 54 A 8/2018 a 54 A 64/2018).
10. Dne 10. 1. 2018 podala žalobkyně žádost o udělení dlouhodobého víza za účelem strpění pobytu, jelikož jí ve smyslu § 33 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců bránila ve vycestování z ČR překážka na její vůli nezávislá, a to skutečnost, že musela pečovat o svého (v době podání žádosti dvouapůlletého) syna M. H.. Jako další důvod pro udělení předmětného víza žalobkyně označila probíhající řízení u Obvodního soudu pro Prahu 6, která se týkala úpravy poměrů jejího nezletilého syna (řízení o určení a popření otcovství vedené pod sp. zn. 0 Nc 25012/2017 a řízení o rozvodu manželství vedené pod sp. zn. 33 C 43/2017). Mimo jiné uvedla, že dosavadní právní otec ani domnělý biologický otec dítěte není schopen zajistit plnou péči o jejího syna. K žádosti přiložila své čestné prohlášení ze dne 8. 1. 2018, vyjádření matričního otce ze dne 3. 1. 2018 a vyjádření Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí ze dne 9. 1. 2018.
11. Prvostupňovým rozhodnutím ministerstvo rozhodlo o žádosti žalobkyně tak, že se vízum podle § 56 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců neuděluje, neboť se po vyhodnocení předložených dokladů nepodařilo ověřit údaje uvedené v žádosti. V odůvodnění ministerstvo uvedlo, že žalobkyně se v současné situaci nachází bez pobytového oprávnění v důsledku vlastního pochybení, jelikož její předchozí žádost o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU byla zamítnuta pro nedostavení se k nařízenému výslechu bez vážného důvodu. Vízum za účelem strpění pobytu přitom nemá nahrazovat jiná pobytová oprávnění, která mohla žalobkyně dle platné právní úpravy získat. Dle ministerstva brání udělení víza za účelem strpění skutečnost, že žalobkyně je považována za rodinného příslušníka občana EU. Pobytové oprávnění by tudíž měla získat z důvodu existence těchto rodinných vazeb. Ze stejného důvodu nepovažovalo ministerstvo za překážku bránící vycestování ani probíhající soudní řízení o určení otcovství. Žalobkyně navíc nutnost setrvání na území ČR za účelem probíhajícího soudního řízení nijak nedoložila.

12. Následně žalobkyně podala dle § 180e odst. 2 zákona o pobytu cizinců žádost o nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza, v níž argumentovala obdobně jako v žalobě.
13. O tomto novém posouzení rozhodla žalovaná napadeným rozhodnutím (písemnost označená „*nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území*“), v němž dospěla k závěru, že je dán důvod pro neudělení víza dle § 56 odst. 1 písm. l) zákona o pobytu cizinců. Žalovaná potvrdila závěr ministerstva, že žalobkyni jakožto rodinné příslušnici občana EU nelze dlouhodobé vízum za účelem strpění udělit, protože se na ni vztahuje zvláštní pobytový režim podle hlavy IVa zákona o pobytu cizinců. Konstatovala, že žalobkyně nepředložila doklad osvědčující nemožnost jejího vycestování do země původu. V řízení navíc nebylo prokázáno, že by o syna žalobkyně nemohl pečovat jeho otec. Žalovaná odkázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 4. 2015, č. j. 4 Azs 34/2015-41, dle kterého je nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza vyloučeno ze soudního přezkumu.

V. Splnění podmínek řízení a rozsah soudního přezkumu

14. Soud se nejprve zabýval otázkou, zda napadené rozhodnutí podléhá soudnímu přezkumu:
15. Podle § 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti, může se žalobou domáhat zrušení takového rozhodnutí, popřípadě vyslovení jeho nicotnosti, nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak.
16. V nyní posuzované věci bylo napadené rozhodnutí vydáno v rámci postupu podle § 180e zákona o pobytu cizinců, který není správním řízením, a proto akty vydané v rámci tohoto postupu mají charakter sdělení podle části čtvrté zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Možnost soudního přezkumu napadeného rozhodnutí podle § 65 s. ř. s. však není odvislá od toho, zda žalobou napadený akt je rozhodnutím podle správního řádu, ale od toho, zda je reálně způsobilý ovlivnit veřejná subjektivní práva určité osoby a je alespoň v nejnutnější míře formalizován natolik, že jej nelze považovat jen za faktický zásah. Judikatura přitom dovodila, že úkony, jejichž výstupem je nové posouzení důvodů neudělení víza dle § 180e odst. 1 zákona o pobytu cizinců, představují opětovné posouzení důvodů neudělení víza, tudíž zasahují do veřejných subjektivních práv cizince, a proto jde o rozhodnutí ve smyslu § 65 s. ř. s. (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2011, č. j. 5 Ans 5/2011-22, či ze dne 4. 7. 2013, č. j. 1 Ans 9/2013-39, dostupné stejně jako všechna zde uváděná rozhodnutí na www.nssoud.cz). Soud nemá důvod se od této judikatury v nyní posuzované věci odchýlit, proto na napadené rozhodnutí nahlíží jako na rozhodnutí podle § 65 s. ř. s.
17. Dále soud musel vyřešit otázku, zda tento typ rozhodnutí není zákonem o pobytu cizinců ze soudního přezkumu vyloučen:
18. Podle § 171 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců jsou z přezkoumání soudem vyloučena rozhodnutí o neudělení víza a rozhodnutí o žádosti o nové posouzení důvodů neudělení víza; **to neplatí, jde-li o neudělení víza rodinnému příslušníkovi občana Evropské unie.** (pozn. soudu: *Zvýrazněná část tohoto ustanovení byla na základě zákona č. 176/2019 Sb.*

s účinností od 1. 7. 2019 zrušena, soud však považuje za rozhodné znění účinné v době podání žaloby, tedy k datu 19. 7. 2018).

19. Podle § 15a odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců se rodinným příslušníkem občana EU rozumí rodič, jde-li o občana EU mladšího 21 let, o kterého skutečně pečuje.
20. Z výše uvedeného vyplývá, že v době podání žaloby zákon o pobytu cizinců nepřipouštěl možnost soudního přezkumu rozhodnutí vydaných podle § 180e odst. 5 zákona o pobytu cizinců, nicméně stanovil výjimku pro případy, kdy žalující osobou byl rodinný příslušník občana EU. Z hlediska přípustnosti žaloby v nyní posuzované věci je proto klíčové, zda lze na žalobkyni nahlížet jako na rodinnou příslušnici občana EU.
21. Soudu je z předchozí vlastní rozhodovací činnosti známo (řízení ve věcech sp. zn. 54 A 8/2017 a 54 A 64/2017), že žalobkyně již dvakrát neúspěšně žádala o vydání povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU. Přitom nebylo sporné, že žalobkyně je matkou nezletilého M. H., který je občanem ČR, zároveň však nikdy nebylo postaveno najisto, zda o nezletilého syna skutečně pečuje. Jinak řečeno: Bylo nesporné, že žalobkyně splňuje první zákonnou podmínku [§ 15a odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců], avšak druhá zákonná podmínka byla předmětem dokazování. Z řízení ve věci sp. zn. 54 A 8/2017 je soudu známo, že první žádost žalobkyně o vydání povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU byla zamítnuta, avšak pouze z procesních důvodů, bez věcného projednání, neboť žalobkyně se bez omluvy nedostavila k nařízenému výsledku. Z řízení ve věci sp. zn. 54 A 64/2017 je soudu dále známo, že řízení o druhé žádosti žalobkyně bylo zastaveno, neboť žádost byla podána v době platnosti výjezdního příkazu, tedy ani zde nebylo meritorně rozhodnuto. Status žalobkyně jakožto rodinné příslušnice občana EU nebyl tudíž věcně posuzován, čili dosud nebylo jednoznačně zodpovězeno, zda žalobkyni tento status náleží či nikoliv.
22. S ohledem na výše uvedené je proto překvapivé, označují-li žalovaná a ministerstvo žalobkyni za rodinnou příslušnici občana EU. Správní orgány obou stupňů si přeci musely být vědomy, že v minulosti opakovaně nevyhověly žádostem žalobkyně o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU. Navzdory této předchozí rozhodovací činnosti oba správní orgány vycházely z úvahy, že žalobkyně je rodinnou příslušnicí občana EU, načež ji lakonicky odkázaly na možnost podání žádosti o udělení přechodného pobytu, o kterou by mělo být žádáno namísto dlouhodobého víza za účelem strpění. V odůvodnění napadeného i prvostupňového rozhodnutí je úvaha o statusu žalobkyně coby rodinného příslušníka občana EU vysvětlena pouze tím, že se žalobkyně ve své žádosti označila za matku českého občana. Tato úvaha je zčásti znovu zopakována ve vyjádření k žalobě, v němž žalovaná opětovně klade důraz na to, že žalobkyně je rodinnou příslušnicí občana EU. V přímém rozporu s tímto tvrzením však žalovaná žádá, aby žaloba byla odmítnuta pro nepřípustnost podle ustanovení § 171 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců, podle něhož byl (v době podání žaloby) soudní přezkum dlouhodobých víz vyhrazen pouze rodinným příslušníkům občanů EU.
23. Za situace, kdy se důvody pro neudělení dlouhodobého víza opírají mj. o úvahu, že žalobkyně je rodinnou příslušnicí občana EU, považuje soud za zcela absurdní, pokud by žalobu, která proti neudělení víza brojí, odmítl pro nepřípustnost pouze z důvodu, že žalobkyně *není* rodinnou příslušnicí občana EU. Takový postup by nepřijatelným způsobem odpíral právo žalobkyně na soudní ochranu. Z tohoto důvodu soud při zkoumání podmínek řízení přistupoval k žalobě tak, jako kdyby byla podána osobou se

statusem rodinného příslušníka občana EU, přestože si je vědom, že v případě žalobkyně nebyl tento status v době podání žaloby jednoznačně vyjasněn. Jinak řečeno: Soud nevyslovuje závazný závěr, že žalobkyně je (z hlediska hmotného práva) osobou se statusem rodinného příslušníka občana EU (toto posouzení je v kompetenci správních orgánů), ale pouze pro účely zodpovězení otázky, zda je možno přistoupit k věcnému projednání, nahlíží na žalobu tak, jako kdyby ji podávala osoba, které zmiňovaný status náleží. Soud proto žalobu vyhodnotil jako přípustnou, a naopak nevyhověl návrhu žalované na odmítnutí žaloby pro nepřípustnost.

24. Pokud jde o rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 4. 2015, č. j. 4 Azs 34/2015-41, na který odkazuje žalovaná, tak ten se týkal neudělení dlouhodobého víza žadateli, který rodinným příslušníkem občana EU nebyl zcela jednoznačně, neboť žádal o dlouhodobé vízum za účelem podnikání a netvrdil příbuzenský poměr k občanovi ČR, jako je tomu v případě žalobkyně. Závěry zmiňovaného rozsudku proto nelze vztáhnout na nyní posuzovanou věc.
25. Soud po zhodnocení, že žaloba je přípustná, byla podána včas (§ 172 odst. 1 zákona o pobytu cizinců), osobou k tomu oprávněnou po vyčerpání řádných opravných prostředků (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 7. 2013, č. j. 1 Ans 9/2013-39, bod 22) a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené, přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.). Při přezkumu žalobou napadeného rozhodnutí soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který zde byl v době jeho vydání (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Soud ve věci rozhodl bez nařízení jednání, neboť i když žalobkyně požadovala nařídit jednání, tak při přezkumu napadeného rozhodnutí byl zjištěn důvod pro postup dle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

VI. Posouzení věci krajským soudem

26. Soud se nejprve zabýval namítanou nepřezkoumatelností napadeného rozhodnutí. Za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů lze obecně považovat zejména takové rozhodnutí, v němž správní orgán bez vysvětlení zcela pomine určitou, pro posouzení věci významnou skutečnost.
27. Soud konstatuje, že za nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů nelze považovat žalobkyní namítanou „extrémní stručnost“ odůvodnění. Aby bylo možno označit rozhodnutí správního orgánu za nepřezkoumatelné, musel by správní orgán pominout některou skutečnost významnou pro posouzení věci. Lze si přitom představit i velmi stručné odůvodnění, v němž jsou všechny podstatné skutečnosti vypořádány, a naopak i extrémně dlouhé odůvodnění, v němž jsou některé podstatné skutečnosti pominuty. Samotná délka odůvodnění tudíž nic nevypovídá o tom, zda rozhodnutí je přezkoumatelné či nikoliv. To platí tím spíše v případě nového posouzení důvodů neudělení víza postupem podle § 180e zákona o pobytu cizinců, v němž se neuplatní ustanovení o správním řízení (srov. § 168 zákona o pobytu cizinců), proto na odůvodnění napadeného rozhodnutí logicky nelze klást nároky vyžadované § 68 odst. 3 správního řádu. V případě napadeného rozhodnutí se tedy lze zcela spokojit i se značně stručným odůvodněním.
28. Výše uvedené však nemění nic na tom, že i při přezkumu podle § 180e zákona o pobytu cizinců musí být vzaty v potaz všechny relevantní skutečnosti. Tomuto požadavku však napadené rozhodnutí nedostálo, neboť žalovaná (stejně jako předtím ministerstvo) zcela pominula některé významné skutečnosti, jež vyplývaly z podané žádosti a jež měly na její posouzení zcela zásadní vliv.

29. Podle § 33 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců ministerstvo udělí vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území cizinci, kterému ve vycestování z území brání překážka na jeho vůli nezávislá nebo jsou-li splněny podmínky podle § 179 odst. 5.
30. Jak plyne z obsahu žádosti, žalobkyně označila dvě skutečnosti, které považuje za překážky na její vůli nezávislé, bránící jí ve vycestování z území: Za první nutnost péče o svého nezletilého syna, jenž je občanem ČR, a za druhé existenci probíhajících občanských soudních řízení, konkrétně řízení o určení a popření otcovství k jejímu nezletilému synovi a řízení o rozvod manželství s matričním otcem jejího nezletilého syna. Právě ve vztahu k těmto (v žádosti označeným) skutečnostem měly správních orgány zkoumat, zda představují překážku ve smyslu § 33 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců.
31. Soud má za to, že existence probíhajícího občanského soudního řízení takovou překážkou podle své povahy být může. Naopak nelze přijmout paušalizující závěr ministerstva, že v soudním řízení může být účastník zastoupen, a proto není jeho osobní účast nezbytná. Je pravdou, že v určitých typech občanskoprávních řízení samozřejmě není osobní přítomnost účastníka nezbytně nutná (typicky u ryze majetkových sporů). Nicméně v řízeních ve věcech rodinněprávních je tomu zpravidla naopak, neboť zde jsou procesní úkony nezřídka vázány na osobní projevy účastníka, které nelze činit v zastoupení.
32. Označila-li žalobkyně v žádosti řízení o rozvod manželství s matričním otcem, jenž je zároveň matričním otcem jejího nezletilého syna M. H., pak zahájení tohoto rozvodového řízení nevyhnutelně vyvolá nutnost zahájení samostatného řízení o péči a výživě nezletilého M. H. [srov. § 755 odst. 3 a § 906 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“) ve spojení s § 466 písm. b) a c) zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZŘS“)]. V soudním řízení, jehož předmětem je úprava poměrů k nezletilému dítěti na dobu po rozvodu manželství rodičů, představuje osobní výslech účastníka (rodiče) naprosto stěžejní důkaz, neboť jde nezřídka o jediný způsob, jak civilní soud může zjistit poměry v rodině, jež jsou relevantní z hlediska zájmu dítěte (srov. § 907 odst. 2 občanského zákoníku). Tomu nasvědčuje i zákonná úprava, která v těchto typech řízení umožňuje provádět důkaz výsledkem účastníka i bez jeho předchozího souhlasu (srov. § 22 ZŘS). Zastoupení advokátem či obecným zmocněncem proto nemůže nahradit nutnost osobní přítomnosti účastníka při jeho výslechu. Rovněž nelze vyloučit, že nutnost vycestování z území ČR by pro žalobkyni mohla předznamenávat neúspěch v řízení, pokud by například usilovala o svěření nezletilého syna do své výlučné péče. Je tedy zřejmé, že v řízení o úpravě péče a určení výživného nezletilého M. H. (jež musí logicky předcházet rozhodnutí v žalobkyní označeném řízení o rozvodu) bude osobní účast žalobkyně velmi důležitá, až klíčová.
33. Nicméně i v navazujícím řízení o rozvodu manželství by osobní neúčast žalobkyně mohla být z hlediska dalšího vývoje řízení problematická. I zde je osobní výslech účastníků často jediným způsobem, jak civilní soud může zjistit příčiny rozvratu manželství (§ 756 občanského zákoníku). Navíc osobní nepřítomnost jednoho z manželů na jednání může za určitých podmínek vyústit i v zastavení řízení (§ 391 odst. 1 ZŘS). Ani v tomto směru by zastoupení advokátem či obecným zmocněncem zcela nevyřešilo potřebu osobní přítomnosti účastníka.

34. Pokud jde o řízení o popření a určení otcovství, pak zde by nepřítomnost některého z účastníků zcela vyloučila možnost, aby otcovství bylo určeno na základě souhlasného prohlášení matky, manžela matky a tvrzeného skutečného otce (srov. § 777 odst. 2 občanského zákoníku). Toto prohlášení totiž nelze učinit jinak než osobně do protokolu před soudem nebo matričním úřadem (srov. § 779 odst. 2 občanského zákoníku), přičemž právě osobní povaha tohoto prohlášení vylučuje možnost učinit jej v zastoupení. Osobní neúčast žalobkyně v tomto typu řízení by tudíž velmi pravděpodobně vyvolala nutnost dokazování znaleckým posudkem, s čímž se pojí výrazné navýšení nákladů řízení.
35. S ohledem na výše uvedené soud uzavírá, že vzhledem k povaze shora specifikovaných řízení může být osobní účast žalobkyně v těchto občanskoprávních řízeních do značné míry nenahraditelná a nezastupitelná. Navíc tato řízení mohla být zahájena i na základě návrhu matričního či domnělého otce, tudíž účastenství žalobkyně v těchto řízeních mohlo být založeno i bez její vůle (srov. § 6 odst. 1 a 2, § 375 a § 420 odst. 1 ZŘS). Za těchto okolností se zcela nabízí závěr, že existence těchto soudních řízení představuje překážku nezávislou na vůli žalobkyně, která by odůvodňovala udělení dlouhodobého víza ve smyslu § 33 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců. Proč tomu tak podle jejich přesvědčení v případě žalobkyně nebylo, měly zodpovědět primárně správní orgány.
36. Žalovaná ani ministerstvo se však otázkou nutnosti osobní přítomnosti žalobkyně u soudních řízení označených v její žádosti vůbec nezabývaly, ministerstvo pouze laconicky zkonstatovalo, že se žalobkyně může nechat zastoupit. Žalobkyně přitom ve své žádosti o udělení dlouhodobého víza nejenže tvrdila existenci zahájených soudních řízení o rozvodu manželství a o popření a určení otcovství, ale zároveň uvedla spisové značky těchto řízení, jakož i to, že jsou vedena u Obvodního soudu pro Prahu 6 (viz str. 2 odůvodnění žádosti a připojené čestné prohlášení žalobkyně). Obsahovala-li žádost tvrzení o probíhajících soudních řízeních včetně označení konkrétního soudu a spisových značek, pak správním orgánům nic nebránilo, aby si ověřily, zda tato řízení skutečně probíhají (což mohly učinit i prostým náhledem do veřejné databáze na <https://infosoud.justice.cz>). Dotazem u příslušného soudu by pak správní orgány mohly ověřit, zda je předmět těchto řízení a okruh jejich účastníků skutečně takový, jak tvrdila žalobkyně, popř. v jaké fázi se tato řízení nacházejí či kdo podal návrh na jejich zahájení (zda žalobkyně nebo matriční či domnělý otec). Teprve na základě těchto zjištění by byl prostor pro zhodnocení, zda povaha žalobkyniných označených řízení skutečně vyžaduje její osobní účast (srov. odstavce 32 až 35 výše), nebo zda vzhledem k okolnostem případu by osobní účast žalobkyně (již) nebyla nutná a byla by řešitelná zastoupením. Bez vyšetření této otázky však nebylo možno kvalifikovaně posoudit, zda je na straně žalobkyně dána existence překážky na její vůli nezávislé, bránící jí ve vycestování. Neobstojí proto závěr žalované, že žalobkyně „nedoložila žádný doklad, kterým by potvrdila, že [...] je zde překážka bránící cizinci ve vycestování na jeho vůli nezávislá“, neboť podklady připojené k žádosti obsahovaly dostatek indicií, jejichž řádné ověření a následné vyhodnocení mohlo existenci relevantní překážky prokázat. Jelikož žalovaná i ministerstvo tyto údaje zcela pominuly, zatížily svá rozhodnutí nepřezkoumatelností pro nedostatek důvodů. Proto soud musel napadené i prvostupňové rozhodnutí zrušit (§ 76 odst. 1 písm. a) a § 78 odst. 3 s. ř. s.).
37. Vzhledem ke zrušení napadeného rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost soud považoval za nadbytečné provádět žalobkynin navržené důkazy. Z týchž důvodů nepovažoval za nutné se podrobněji vypořádávat s dalšími žalobními body. Pro účely dalšího řízení po vrácení věci

k novému projednání však soud považuje za vhodné se alespoň rámcově vyjádřit k některým sporným otázkám:

38. Jak bylo naznačeno již v souvislosti se zkoumáním podmínek řízení (viz odstavec 21 výše), soud považuje za poněkud problematické, pokud správní orgány označují žalobkyni za rodinného příslušníka EU, ačkoliv v minulosti vydaly ve vztahu k této otázce negativní rozhodnutí. Navíc nelze pominout, že ve vztahu k posouzení žádosti o udělení dlouhodobého víza podle § 33 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců vůbec nehraje roli, zda má žalobkyně postavení rodinné příslušnice občana EU či nikoliv. Soudu není zřejmé, z čeho správní orgány dovozují, že rodinnému příslušníkovi občana EU nelze dlouhodobé vízum za účelem strpění udělit, neboť žádné ustanovení zákona o pobytu cizinců tuto možnost nevylučuje (srov. § 33, § 51 odst. 4, § 56 a § 65 odst. 2 zákona o pobytu cizinců *a contrario*). Soud připouští, že žádost o udělení dlouhodobého víza podaná rodinným příslušníkem občana EU se může jevit jako nepraktická, neboť osoba se statutem rodinného příslušníka občana EU totiž může získat výhodnější povolení k přechodnému pobytu dle § 87a násl. zákona o pobytu cizinců. To však samo o sobě nemůže být překážkou k tomu, aby osoba s tímto statutem předmětnou žádost podala a aby jí (v případě splnění zákonných podmínek) bylo případně vyhověno.
39. Pokud jde o v žalobě namítaný nedostatek eurokonformního výkladu a nezohlednění judikatury Soudního dvora EU, pak námitky tohoto typu jsou založeny na přesvědčení žalobkyně, že má status rodinného příslušníka občana EU, a proto jí právo EU zaručuje pobyt na území ČR. Jak ovšem soud již opakovaně uvedl, status rodinného příslušníka občana EU sám o sobě není skutečností rozhodnou pro udělení dlouhodobého víza dle § 33 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců. Navíc nelze pominout, že žalobkyně v této souvislosti sice velmi obsáhle zdůrazňuje vybrané pasáže unijních směrnic a cituje výňatky z rozhodnutí Soudního dvora EU, nicméně z její argumentace není příliš jasné, jak konkrétně si představuje „jiný“ (unijně konformní) výklad ve věci aplikovaných ustanovení § 33 odst. 1 písm. a) či § 56 odst. 1 písm. l) zákona o pobytu cizinců (vyjma opakovaného zdůrazňování, že za žádnou cenu nemůže být nucena k opuštění území ČR). Uvedené však nic nemění na chybném postupu žalovaného a ministerstva při hodnocení její žádosti.

VII. Závěr a náklady řízení

40. S ohledem na výše uvedené soud napadené rozhodnutí podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. zrušil pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí (výrok I).
41. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaná neměla ve věci úspěch, tudíž jí nenáleží právo na náhradu nákladů řízení. Žalobkyně byla usnesením zdejšího soudu ze dne 24. 7. 2018, č. j. 54 A 80/2018-12, úplně osvobozena od soudních poplatků a současně jí byl z téhož důvodu ustanoven zástupce z řad advokátů, jehož odměnu hradí stát. Jiné druhy nákladů přitom na straně žalobkyně nevyšly během řízení najevo. Soud proto rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok II).
42. Soud dále přiznal ustanovenému zástupci žalobkyně odměnu za zastupování ve výši 6 800 Kč (výrok III). Tato částka sestává z odměny advokáta za dva úkony právní služby po 3 100 Kč [příprava a převzetí zastoupení, sepis žaloby; § 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen

„advokátní tarif“)], a dále ze dvou paušálních částek jako náhrady hotových výdajů po 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Zástupce žalobkyně neprokázal, že je plátcem DPH, a ani soudu tato skutečnost z veřejně dostupných databází nevyplývala, proto se odměna a náhrada hotových výdajů o částku odpovídající této dani nezvyšují. Žalovaná není povinna k náhradě těchto nákladů řízení, protože je osvobozena od soudního poplatku [§ 60 odst. 4 s. ř. s. ve spojení s § 11 odst. 2 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů].

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 7. července 2020

JUDr. Věra ŠIMŮNKOVÁ, v. r.
předsedkyně senátu